

eller med hvad Ret hun meldes til Politiet, det ser vi intet til. Kun en Cithar, en Plads, et Logis og den sorgelige Ende. Esmann motiverede fastere i »Magdalene».

En Række af Skuespillerne agerede brillant i Smaaroller, især Frk. *Sigrød Andersen* og Hr. Helsingreen (Vicevæerten). Hr. *Albrecht Schmidt* fik derimod ikke rigtig fat i Kunstneren med hans Blanding af brav Forstandighed og behændig Stræberi. Fru *Oda Nielsen* sang Gadeviserne nydeligt og virkede i enkelte Optrin med Glans, men et Menneske blev Fernanda ikke til — i anden Akt entonig klynkende, paa Trappegangen Madame Sans-Gêne, i sidste Akt sammenbidt tragisk.

Men Rollen var jo fire Tableauer — og deraf kun Farce-Optrinet god Komædie. Fru Emma Gads lette Lystsejler tager sig bedst ud, naar den i smilende Godvejr krydser frem med smaa Slag, et til venstre og et til højre, og muntre Smaabølger pludrende for Bougen. CHR. G.

DYREHAVEN

AF GUSTAV ESMANN

MON KØBENHAVNERNE egentlig er paa det rene med, at Dyrehaven er ved at blive en Del af selve deres By, og at den om ikke saa mange Aar vil komme til at ligge helt inde i det, man til den Tid vil kalde København! Som de store Parker Hyde og Boulogneskoven ligger inde i Paris og London.

Allerede nu er Byen begyndt at omklamre det, som vore Forfædre kaldte Skoven, og hvortil de drog ud paa Dagsrejser med Vogne, Proviant og mange andre omhyggelige Forberedelser. En Gang hver Sommer gjorde Frederik d. 6tes Børn deres Skovtur, talte om den længe i Forvejen, som man taler om Juleaften, sparede sammen og glædede sig. Man kan læse om det i alle Tidens Bøger, i Jakob Davidsens »Fra det gamle Kongens København.« Nu tager hver Dag om Sommeren Tusinder, hver Søndag Titusinder af Københavnerne i Skoven. Ja ikke blot om Sommeren; hele Aaret igennem besøges den. Der valfartes Elfteraar, Jul og Paaske som til Pintse og St. Hans. Nødder, Sne og Anemoner lokker som forhen det første Bøgeløv og de sidste Toner fra »Bakken«. I Syd. Vest og Nord rykker Ordrup, Jægersborg, Nærums og Vedbæks Villakvarterer stadig tættere og tættere ind paa Livet af Stammerne. Mod Øst blinker Sundet som Grænse; men lige fra Emiliekilde til Skodsborg danner Landstederne en Mur, der mere og mere antager Karakteren af en Forstadsgade med Lygter, Sporvogne og Restaurationer.

Jernbane- og elektriske Anlæg staar for Døren. Fra Lyngby til Klampenborg, ad Bernstorfsvej over Fortunen. Der spekuleres, projekteres, opkøbes Terræner, dannes Aktieselskaber, udsendes Prospekter. Alt med Dyrehaven som Baggrund, som Lokkebasis, som Fortjenestegrundlag. Og hvad Under? Denne Naturens Guldmine, er saa udtømmelig i sin Frodighed, saa uvurderlig i sin uforlignelige Skønhed, Friskhed og Sundhed og sin nære, bekvemme Beliggenhed.

Men dens Rigdom og Livskraft spotter lykkeligt ethvert nok saa truende Angreb. Da Fæstningen blev anlagt, da Kystbanelinien skulde udstikkes, hvor mange Røster hævede der sig ikke, vrede og bedrøvede: Nu skulde Dyrehaven skamskændes og ødelægges! Journalisterne skummede af Raseri. Poeterne flød hen i taaredryppende Kvad. Men gamle Bahnsen fik Ret i sin overlegne Bemærkning om, hvad det vel skulde skade Dyrehaven at fælde »det Par Træer.« Nu ligger Graven gennem Ermelunden med sine kratbevoksede Skrænter og det blanke Vandspejl, der rødmer i Solnedgangen og splintres af Fiskenes Plasken som en Idyl fra de gamle Voldes Tid. De smaa Udhugninger til Kanoner med deres græsklædte Volde bryder malerisk Terrænet. Og er det ikke nydeligt en Sommerdag at se Toget funklende i Solskinnet af Messing og Lakering, fuldt af glade Mennesker bugte sig henad Staalskinnerne, som det eleganteste Legetøj, som en kæmpemæssig, glinsende, lysebrun Snog gennem alt det grønne. Eller en Vinternat, naar det gnistrænde og røgspyndende med store ildgloende Drageøjne suser henover de snehvide Sletter.

Naturens Overdaadighed indrammer Menneskeværket, kvæler dets Hæslighed, optager det i sit Skød og forvandler Mishandlingen til en Skønhed mere.

* * *

Dyrehaven: Som et lysegrønt Bogmærke flættet dens Navn sig i Aarhundreder igennem vor Histories Blade, vore Optegnelser og Minder. Naar Musen skriver Kapitlet om Danmark, sidder hun med en Krans af dens Bøgeløv om Panden, mens Sundets Bølger hvisker ved hendes Fod. Thi paa denne Kyst bankede Danmarks Hjerter, lige fra Riget blev samlet.

Først hed den Boveskov, et ubemærket Led i den mægtige Skovbræmme, der lige fra Sydspidsen af Amager strakte sig til op imod Hellebæk. Røgen fra Kulmilerne steg ensomt til Vejrs over de sammenhængende Løvmasser; langs Kysten gled Fiskernes fattige Baade, paa Skrænterne rejste sig deres Hytter. Hist og her brød en By, en Kongsgaard gennem Skoven ud til Vandet, og Slottene løftede deres Taarne over Trækronerne, København, Helsingør med Ørekrog, der blev til Kronborg, og Hvidovre Kongsgaard, hvor Kristian den anden gemte Sigbrit og Dyveke, og lod sin fjortenaarige Dronning stige i Land under deres Øjne fra den hollandske Flaade. Sigtens ved samme Landingssted, det nuværende Bellevue, hvor siden saa mangfoldige høje Fyrsteligheeder har betraadt Sjællands Kyst.

Skovene vrimlede af Vildt, og Kongerne elskede Jagten. Paa Jægersborg, det gamle Ibstrup, holdt Frederik den 2den og Fjerdekristian Jagtgilder og Turneringer. Her dvælede Gyldenløve med Marie Grubbe og gjorde hin tordensvangre Augustdag Rideturen ned om Ordrup Mose, som J. P. Jacobsen har sat i Stil. Men Frederik den 3die begyndte saa smaat at indrette Terrænet deromkring, lod hugge »Gader« ned gennem Træerne, for at Jægerne lettere kunde følge Dyrenes Bevægelser. Og endelig skar Kristian den 5te et vældigt Stykke Skovland ud af Lyngby og Søllerød Sogne, lod Hegnet sætte og kaldte Skoven sin »kongelige Dyrehave«. Indhegningen foretoges ved Hjælp af sejge, uigennembrydelige Enebærstaver, der hentede fra Holland, Enebærrets og Geneverens Hjem. De samme Staver hegner den Dag i Dag Dyrehaven ind. Og Bonden saa med Taknemmelighed paa Gærden, der blev hans Marker et Værn mod det graadige Vildt.

Nu gik de storstilede Parforcejagter løs. De har tumlet sig herude af Hjertens Lyst, disse Oldenborgere med deres Stormænd og glimrende Følger, som Hofinalernes gamle Jagtbilleder viser dem, sprængende af Sted paa engelske Hingste med vajende Fjer, Damer og Herrer med straalende Øjne og hede Kinder, hidsende Hjortene og ladende Falken stige til Vejrs. Det blev Kristian den 5tes Bane, da en saaret Hjort, som han vilde give Fangst, slog ham til Jorden med Takkerne og tilføjede ham en Kvæstelse, der snart efter lagde ham paa Dødslejet. Men fra den fromme Kristian den 6te, der ogsaa i sin Ungdom var en lidenskabelig Jæger, stammer de prægtige, hvide Kronhjorte, som han i Hundredvis lod hente fra Würtemberg, og hans pragtelskende, arkitekturelskende Dronning Sophia Magdalena byggede med Thuras sagkyndige Bistand paa Sletten i Skovens Hjerter den lille Rokokkojuvel, Eremitagen. »Et propert og velindrettet Lysthus, alene til at spise i«, som Pontoppidan beskedent kalder det i sit Atlas.

Nu holdtes Jagtmiddagen i Reglen her i Spisesalen med det henrivende prydede Loft. Der var ogsaa — for første Gang i Danmark — indrettet Elevator, og med største Interesse og Forundring beretter Pontoppidan om dette mærkværdige Apparat, »der gennem Gulvet ved Vægt opløfter det fulde Tafel med alt Tilbehør og igen nedlades, naar dertil gives Signal.«

Efter Middagen sattes Jagtdomstolen udenfor paa Terrassen. Det fældede Bytte, der af de rød-klædte Pikører var lagt i lange Rækker nedenfor Slotstrappen, blev under højtideligt Ceremoniel præsenteret og talt, og alle Jagtens Begivenheder omhyggelig gennemgaaet. Hvis nogen blev overbevist om at have traadt Jagtreglerne for nær, afsagde Kongen som Fiskal Dommen. Straffen bestod i, at den skyldige af to Herrer førtes frem og bragtes til at knæle med Hovedet nede mellem en Hjorts Gevir. Derpaa løftedes hans Kjoleskoder op, og Majestæten traadte til med en Stok og tildelede ham højst egenhændigt og under megen Højtidelighed det idømte Antal Slag paa Bagdelen, mens Pikøerne truttede i Valdhornene. Senere blev ved Fakkell-

skin alt Vildtet »brækket op«, og de utaalmodige Hundekobler sluppet løs paa de blodige Indvolde, deres Del af Byttet, som de guffede i sig, sammentrængte i en kæmpende, rasende Klump under lyllende og gøende Spektakel, ledsaget af Valdhornenes Musik. Et Skuespil, der især morede Dronningen og Hofdamerne, og som de aldrig undlod at iagttage.

I Sommeren 1700 jagede en ensom, ubuden Gæst vildt og voldsomt i de danske Kongers egen Dyrehave. Det var den 18aarige Karl den 12te, der i August var gaaet i Land ved Humlebæk paa sit første Krigsventyr. Mens han forberedte Københavns Belejring, fordrev han Tiden med at forsyne sine Tafler paa Frederik den 4des Bekostning. De svenske Officerer svælgede i Vildt. Men Freden i Travendal afbrød til hans Ærgrelse baade Belejring og Jagt, og en Maaned efter var han paa Vej til Narva for at fælde Moskovitor.

Sexten Aar derpaa tog Kong Frederik Revanche. Da holdt han selv Parforcejagt i sine Skove med Czar Peter den Store som Gæst, mens den svenske Løve rev Klørerne til Blods i Buret hos Tyrkerne og blev Kalabalikens Bytte. Czar Peter skød en Kronhjort og to Raabukke. Tæt ved Strandmøllen vises Stedet, hvor Hjorten faldt. Det blev ikke den sidste sjællandske Hjort, en russisk Kejsergæst har skudt.

Og videre jagede Konger og Dronninger hen over Dyrehavens Sletter, under dens mægtige Kroner. Den livsglade Frederik den 5te, der lod Jægersborg Slot nedrive, fordi han brækkede Benet, da han en Gang vilde stige til Hest i Slotsgaarden, og den lille tykke Caroline Mathilde, Falkejægersken, der galopperede som Mandfolk i gule Hjorteskindsbukser, med Struensee ved sin Side. Men det blev ogsaa de sidste lystige Parforcejagter herude. Frederik den 6te havde ikke Smag for de Glæder. Han brugte mest Dyrehaven til at eksercere og holde Manøvrer i. Paa Eremitagesletten fandt store Revuer Sted efter indbildte Feltslag. Den gamle Konge elskede at se sine stramt afrettede Tropper i deres mange brogede Uniformer trække op og paradere forbi, i Solskinnet henover den grønne Flade. Fodfolkregimenternes lange, snorlige Rækker af hvide Støvletter og forskelligt farvede Rabatter paa de røde Kjoler. De elegante Husarer med Muslingeskallerne paa Ridetojet og Bosniakczakoerne. De smidige blaa Lansenerer med de firkantede Huer, de mørke Artillerister, og de stolte, glimrende Hestgardister med det sølvskinnende Kyrads og den lange, sorte Svejf fra Hjelmen. Selv holdt han paa Vejen foran Slottet med Staben bag sig, i Napoleonspositur paa sin gamle hvide Hoppe, med den trekantede Hat paa sit gamle, hvide Hovede, og passede paa Trittet og talte Knapperne.

Men Frederik den 7de foretrak at fiske. Dagevis, naar han opholdt sig paa Skodsborg, kunde han sidde i en Baad paa Fuglesangs- eller Kildesøen og fange Suder og Brasen. Med Kvastehuen paa Snur, Merskummeren i Munden og Grevinden hængende ved sin Side. Som en fredelig og fornojet Søndagsborger har han tilbragt mange af sine hyggeligste Timer her paa det stille, aakandedækkede Vand, hvor Myggene summede, og Blåhønsene forsigtigt svømmede omkring Baaden. Ikke mindst, naar han havde Karl den 15de med ombord og et dygtigt Flaskefoder.

Under vor nulevende Konge foregaar Dyrehavejagten væsenligst i de saakaldte Indelukker uden nogensomhelst Pomp og mest som Adspredelse for Hoffets Eftersaarsgæster. Hvad der skal nedlægges af de halvtamme Hjorteflokkene inde paa Sletterne besørges af Forstværnenets Skytter og afleveres til Køkkenet paa Amalienborg eller Bredgades Vildtkældere. Den kongelige Jagtgans over Dyrehaven er blegnet; men Kristian den 9de elsker ikke derfor sin Skov mindre højt end sine Forgængere. Dagligt, saa længe Sommeropholdet paa Bernstoft varer, kører eller rider han sin Tur ad Ordrup Krat, gennem Ulvedalene eller over Fortunen.

* * *

Kongerne og Hoffet tog Dyrehaven i Besiddelse; men i Længden formaadede de ikke at holde Borgerskabet og det brede Folk udenfor Indhegningen. Trangen til at komme udenfor »de kvalmfulde Mure« drev Masserne Nord paa mod Skoven. »Til Kilden« var Feltraabet, *Kirsten Pål* blev den københavnske Sommers Dronning og Helgeninde, hvis Magt og Tiltrækning har holdt sig op i vore Dage.

Hvem var denne Kirsten Pål, over hvis Skik-